

BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE

Új sorozat, XIII. évfolyam, 1. (96.) szám

Bécs, 2018. január

Martos Péter

Ukránul áll a magyar nyelv

„A magyarok még fellélegezhetnek” – ezt a címet adta szeptember 26-án, a Nyelvek Európai Napján az InfoRádió egy beszélgetésnek, amelyben Balázs Géza egyetemi tanár kifejtette, hogy „a magyar nyelv nincs veszélyben, mert legalább 13 millióra tehető a nyelvközösségünk”. De optimizmusába egy jó adag realizmus vegyült: „Egy nyelv a határon túl csak akkor maradhat fent, ha megéri használni.” Hogy ez mit jelent? „Ha meg lehet élni ezzel a nyelvtudással, akkor nem fogják feladni. Ha fenyegeti az életüket valami, vagy azért, mert egy bizonyos nyelven beszélnek, vagy nem kapnak állást, nem tudnak bizonyos pozíciókat betölteni, akkor baj van. Ezért beszélünk a nyelvi jogokról. Ez az identitásnak fontos része, abban senkit nem szabad sérteni, bántani” – emelte ki Balázs Géza.

Az ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára hozzátette: Aki jól érzi magát a bőrében, kultúrájában és nyelvében, az kiváló állampolgár, ezért tanácsolja mindenkinek, hogy hagyják békén a nyelvet.

A Nyelvek Európai Napjának előestéjén terjedt el a hír: Nem mindenki kész békén hagyni a (magyar) nyelvet. Ugyanis Petro Porosenko ukrán elnök azon a napon aláírta a nem csak magyarok között megrökönyödést kiváltó új oktatási törvényt, amelyet a kijevi parlament szeptember 5-én fogadott el. Magyarázkodni külügyminiszterét küldte az ICTV-be, ahol a Pavlo Klimkin elmondta: „Százszázalékosan meg kell védeni az ukrán államnyelvet, és vele együtt a nemzet kisebbségi nyelveit is.” Hogy mit? „Az a helyzet, hogy vannak az országban emberek, akik egyáltalán nem beszélnek ukránul, és ez végső soron egységünket és nemzetbiztonságunkat érintő kérdés” – fogalmazott Klimkin. Hosszasan kitért arra, hogy a 2018 szeptemberétől bevezetendő reformokkal egyebek közt 11-ről 12 évre emelik a kötelező elemi, általános és középfokú oktatás időtartamát. A törvény jelentős autonómiát ad az iskoláknak, és béremelést ír elő a pedagógusok számára.

Rövidebben szólt Klimkin a törvény 7. cikkelyéről, amely több ország, köztük az Ukrajnával szomszédos Magyarország, Románia és Lengyelország heves tiltakozását váltotta ki. Ez a passzus félreérthetetlen: Ukrajnában az oktatás nyelve az államnyelv, vagyis az ukrán. Ha nem történik csoda, akkor a nemzeti kisebbségek anyanyelvi oktatása – az ukrán mellett – csak az első négy osztályban lesz engedélyezett. Az önkormányzati fenntartású tanintézetek külön osztályaiban vagy csoportjaiban is az ötödik osztálytól az anyanyelvi tárgyak kivételével minden tantárgyat ukránul oktatnak majd.

Nem arról lenne szó, hogy megtiltják a nemzetiségi nyelvek oktatását, mondta Porosenko szeptember közepén, mikor New York-ban találkozott az Egyesült Államokban élő ukrán és krími tatár közösségek vezetőivel. „Egy héttel ezelőtt nagyon fontos oktatási reformot hajtottunk végre. Egyszerűen visszahoztuk az ukrán iskolákat Ukrajnába. Emellett senkinek sem tiltjuk meg, hogy nemzeti kisebbségi nyelvet tanuljon, de minden gyereknek, mire befejezi az iskolát, szabadon kell beszélnie ukránul, azon a nyelven, amelyet meg kell védenünk Ukrajnában” – idézte az UNIAN ukrán hírügynökség az elnököt.

Most, a törvény aláírása után Porosenko csak annyit közölt: felkérte a külügy- és az oktatási minisztériumot, hogy „folytassák le a szükséges konzultációkat a törvény tartalmáról Ukrajna európai partnereivel, beleértve az Európa Tanácsot”.

Magyarországgal valószínűleg nagyon hosszas konzultációk lesznek szükségesek. Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter ugyanis postafordultával bejelentette, hogy Budapest „az Európai Unióban blokkolni és vétózni fog minden olyan lépést, amely a keleti partnerség program jegyében Ukrajnának újabb előrelépést jelenthetne az európai integrációs folyamatban”. A magyar diplomácia vezetője szerint „szégyen és gyalázat”, hogy Porosenko aláírta a törvényt. Az elnök eddig arról beszélt, hogy Ukrajnát közelebb akarja vinni Európához, a mostani döntésével azonban „jó messzire távolodott Európától, éppen az ellentétes irányba tett egy hatalmas lépést” – mondta Szijjártó Péter. Most, hogy az EU és Ukrajna közötti társulási megállapodás, valamint az ukránok vízummentessége életbe lépett, az ukránok „azt az álmodélményt”, hogy a keleti partnerség jegyében még tovább lépnek az európai integráció felé vezető úton. „Na, ezt most pont elfelejthetik” – jelentette ki a külgazdasági és külügyminiszter. „Garantáljuk, hogy Ukrajnának mindez fájni fog a jövőben!”

Már korábban bejelentette Szijjártó, hogy Magyarország az ENSZ-hez fordul, mert Ukrajna döntése a világszervezet kisebbségi szabályait is sérti. Belpolitikai szenzációként hatott, amikor az Országgyűlés egyhangú szavazással fogadta el azt az ötpárti határozati javaslatot, amely „a jogtípró ukrán oktatási törvény elítéléséről és az ellene való fellépésről” szól. A képviselők ebben felhívják Ukrajna vezetőit, tartsák tiszteletben a demokrácia és a jogállamiság közös európai értékeit,

.....
 amelyeket valamennyi nyilatkozatukban mindeddig maguk is hangoztattak, és tartózkodjanak a jogszabály hatályba léptetésétől. A törvény „ellentétes a nemzeti kisebbségek etnikai, kulturális, nyelvi és vallási identitásának védelmére vonatkozóan Ukrajna által önként vállalt, különösen az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet Koppenhágai Dokumentumában és Párizsi Chartájában, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Európai Biztonsági Chartájában és Asztanai Nyilatkozatában, az Európa Tanács Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájában és Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezményében, az Egyesült Nemzetek Szervezetének a Nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól szóló nyilatkozatában, a Magyar Köztársaság és Ukrajna között a jó szomszédság és az együttműködés alapjairól szóló szerződésben, valamint az Európai Unió és tagállamai, valamint Ukrajna között létrejött Társulási Megállapodásban foglalt kötelezettségekkel” – sorolja a dokumentum. A jogszabály emellett sérti Ukrajna alkotmányát, amely szerint új törvények elfogadása vagy hatályban lévő törvények módosítása nem szűkítheti a már meglévő jogokat; sérti továbbá azt a passzust is, amely tiltja az etnikai és nyelvi alapon történő megkülönböztetést.

Már az is szokatlan, hogy az összes magyarországi párt egy húron pendül. Majdnem hihetetlen, hogy a román szenátus és a képviselőház is egyhangúlag elítélte az új ukrán oktatási törvényt – természetesen nem a magyarok miatt, hanem mert „drasztikusan korlátozza az Ukrajnában élő több mint négyszázézer román közösség jogát az anyanyelvi oktatáshoz”. Klaus Iohannis román államfő a tiltakozáshoz még hozzátett, és lemondta októberre tervezett ukrainai látogatását. Az új ukrán oktatási törvény szerint nem egyeztethető össze a „kölcsonös jóindulat” szellemével.

A román, a magyar, a görög és a bolgár külügyminiszter közös levélben fordult az Európa Tanács (ET) főtitkárához, illetve az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) kisebbségügyi főbiztosához az új ukrán oktatási törvény ügyében. Teodor Meleşcanu, Szijjártó Péter, Nikosz Kociasz és Ekaterina Zaharieva csalódottságának és aggodalmának adott hangot az ukrán parlament által szeptember ötödikén elfogadott, a kisebbségek anyanyelvi oktatását korlátozó jogszabály miatt. Kiemelt jelentőséget tulajdonítanak a kisebbségi jogok érvényesítésének, és felkérték az ukrán hatóságokat, hogy az együttműködés szellemében keressenek megoldást, tegyenek meg mindent a vonatkozó nemzetközi szabványok betartása érdekében. A négy külügyminiszter szerint az ET-nek és az EBESZ-nek minden rendelkezésére álló eszközt latba kell vetnie annak érdekében, hogy az ukrán oktatási törvénybe beépített korlátozások ne akadályozzák a nemzeti kisebbségek megfelelő védelmét.

Enyhe túlzásba esett Lucian Romaşcanu román kulturális miniszter, mikor kijelentette: „Románia példamutató a kisebbségekkel való bánásmód terén, és reméljük, hogy ezt a példát szomszédaink is követni fogják, minden előnyével együtt”, hozzátéve, hogy csalódást okozott neki az ukrán hatalom döntése, amelyet igazságtalannak tart. „Alkudnunk kell érdekeink eléréseért, minden alku kérdése. Láthatjuk, hogy Magyarország is nagyon magas szinten tárgyal velünk, amikor egy romániai líceum bezárásáról van szó. Nem kell meglovagolnunk ezt a témát, de nekünk is alkudnunk kell, felhasználva az erősségeinket, hogy elérjük, amit akarnak a mi románjaink” – mondta Lucian Romaşcanu.

Andrij Mahera, az ukrán Központi Választási Bizottság (CVK) alelnöke Facebook-oldalán nyíltan soron kívüli választásokkal fenyegette meg a Kárpátalja megyei tanács (közgyűlés) tagjait, amiért elfogadtak egy beadványt, amelyben Porosenkotól az oktatási törvény megvétózását kérik. Mahera úgy véli, Kárpátalja nem tekinthető soknemzetiségű régióknak, mert az ott élők 80,51 százaléka ukrán nemzetiségű, s a lakosság 81 százalékanak ukrán az anyanyelve. Nem a megyei tanácsok dolga, hogy megmondják a parlamentnek és az elnöknek, milyen legyen az oktatás nyelvének törvényi szabályozása Ukrajnában – tette hozzá. A Kárpátalja megyei tanács szemben találhatja magát azzal, hogy a parlament (Legfelsőbb Tanács) előrehozott választásokat rendel el a megyében.

Dunda György, a *Kárpáti Igaz Szó* újságírója Brenzovics László parlamenti képviselőt, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökét kérdezte, hogy jöhetett össze az új törvény. „Arról, hogy reformra szorul az ukrainai oktatási rendszer, nincs vita. Az új koncepció egy évig készült, számtalan egyeztetés előzte meg. Mi a törvény 7. cikkelyét kifogásoljuk...” – mondta Brenzovics. „Különösen elszomorító a parlamenti döntés, hiszen korábban azért mutatkozott valamiféle konszenzus a kényes nyelvkérdést illetően. Az egyeztetések során még olyan megfogalmazásról volt szó, miszerint az állam biztosítja az anyanyelvi oktatást az egy tömbben élő kisebbségek számára. Am később a nacionalista erők hallatlanul nagy nyomást gyakoroltak az oktatási minisztériumra, és a szaktárca meghátrált.” Brenzovics tovább: „A szeptember 5-i szavazás napján, az utolsó pillanatokban pedig egészen elképesztő dolgok történtek. A zárószavazásnál kaotikus állapotok uralkodtak a törvényhozásban, felolvastak egy olyan módosító javaslatot, amit a képviselők nem is kaptak kézhez, mindenfajta érdemi konzultáció nélkül egy szűk kör fogalmazta meg a 7. cikkely végső változatát, s a parlament úgy szavazta azt meg, hogy a képviselők 90 százaléka nem is tudta, mire voksol. Sajnos, azt kell mondanom, ilyen is csak Ukrajnában történhet meg...”

Brenzovics szerint az sem oldaná meg a problémát, ha elfogadnák Hennagyij Moszkal kárpátaljai kormányzó javaslatát. Ez arra céloz, hogy egyetlen módosítással kivétellé lehetne tenni az EU nyelveit. De Brenzovics ezt nem tartja megfelelő válasznak a fennálló problémákra. „A fő célunk megértetni, hogy a meglévő jogokat nem lehet csonkítani. Szükséges tudatosítani azt, hogy az Európába igyekvő Ukrajnának jogállamhoz hasonlóan kell viselkednie, nem születhetnek olyan parlamenti döntések, amelyek nem csupán más törvényekkel és nemzetközi vállalásokkal ellentétesek, de még az alkotmányt is súlyosan sértik, hiszen az alapidokumentum 23. cikkelye világosan kimondja: a már meglévő jogokat nem szabad szűkíteni! Márpedig itt most erről van szó.”

Meg arról, hogy mi lesz a magyar nyelvű oktatással Kárpátalján.

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság februári rendezvényére

Meghívottunk:

Martos Péter újságíró

Az előadás címe: Mi újság, írók?

2018. február 4-én, vasárnap, d.u. 17:30 órakor

A rendezvény helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Elég régen születtem ahhoz, hogy 56-ot megéljem. Nyolc éves voltam, amikor a magyar fiatalok, köztük 19 éves Gyuri bátyám, követ meg úgynevezett molotov-koktélt dobáltak szovjet tankokra. Én persze nem mehettem velük, csak kenyérért küldött a mamám a lakóházunktól húsz méterre levő pékségbe. Október végén, november elején láttunk a Körúton kiégett tankot, kisiklott villamost és a földön furcsán elterült embert is. Utána sokat üldögéltünk a pincében, mert visszajöttek az oroszok és nagyokat durrantottak.

Később apu egy ismerőssel bezárkózott a hálószobába. Sokkal később tudtam meg: menekülésünket beszélték meg. De arra még sokat kellett várni. Csak akkor indultunk el, amikor egy volt barátunk terjesztette, hogy Gyurit le akarják tartóztatni. Menet közben a határon eltévedtünk: 56-ban mentünk el, és 57-ben érkeztünk meg, szilvesztert egy siló tövében töltöttük. Hajnalban arra ébredtem, hogy zseblámpával a szemembe világítanak. Szerencsére egy osztrák határőr volt...

Így kerültem Ausztriába, több vidéki menekülttábor után Bécsbe. 1961-ben kaptunk egy lakást, és akkortól kezdve az voltam, ami ma vagyok: ausztriai magyar, magyar származású osztrák, multi-kulti-értelmiségi vagy európai – mindenki annak vél, amit jobbnak tart.

Ami a nyugdíjazásom ellenére továbbra is maradok: minden porcikámmal újságíró.

Egyetemi tanulmányaimat nem végeztem el, mert 1969-ben a *Die Presse* nevű napilap utánpótlást keresett. Harmincadmagammal odamentem, és hárman ott ragadtunk. Egy egyhónapos tévé-próbaszerkesztőség kivételével a nyugdíjazásig ott dolgoztam.

Egyetemre nem volt idő, családra is kevés, habár két házasságból három gyerekem van.

Ha jól számoltam, 41 év alatt 4.027 cikket írtam, nem egészen százat évente (a sok ezer hírügynökségi összefoglalót nem számítva).

Kosztolányi Dezső

Az újságírásról

Nagy panasz van önökre, kik sok újságot olvasnak, tisztelt olvasóim, s főleg mireánk, kik ezeket a röpké lapokat az izgalom lázában alig pár óra alatt összeírjuk, és minden vonzóval és csábítóval ellátjuk. Az újság, mondja a mi közös vádlónk, eredetileg arra volt hivatva, hogy a legérdekesebb és legfontosabb eseményeket leírja, s ezáltal a különböző helyen lakó különböző emberek között a közösséget fenntartsa; ma azonban már áthágja ezt a határt, s nemcsak a bel- és külpolitikával, törvényszéki, társadalmi kérdésekkel, újdonságokkal, börzehírekkel, közgazdasággal, hanem szépirodalommal, kritikával, filozófiával egyképpen foglalkozik, s közli a tudósaink cikkeit s a költőink verseit egyaránt. Mindebből bizonyos napról napra mindjobban kidomborodó felületesség származik, mely behatol a társadalom minden rétegébe, és megmételtyezi az egészséges agyvelőket. Az újságok konkurrenciát csinálnak a könyveknek, s a könyvvásárló és olvasóközönségből mindég nagyobb és nagyobb rajok szakadnak ki, melyek az újságírókat ismerik el tanító papjuknak.

Ebben az érdekes pörben a felperes nem kisebb ember volt, mint Herbert Spencer, ki a legapróbb dolgok geneziséjét is oly komolyan és kísértetiesen mély belátással tanulmányozta. Ő vette először észre, mily sok embernek van *újságműveltsége*, s azóta használjuk ezt a frázist szelvében-hosszában.

S valóban, ha megtekintjük a mai világlapokat, megdöbbenve kell látnunk, hogy mióta az első hírlap Olaszországban a XVI. század közepén megjelent, mily szédületesen nagyot haladott a hírlapirodalom, és bizony erős kísértésbe esünk, hogy teljesen elhiggyük Verne Gyula szavait, melyekkel megjósolta, hogy a jövőben az újság teljesen pótolni fogja a könyveket. Nem említem a *Le Figaro*-t, mely igazán mindenről szól, kezdve a politikától egészen a versekig s a zenemellékletekig, csak a magyar lapokra hivatkozom, az újonnan felserdült hatalmas újsággárdára, melyben annyi változatosság, életrealitás és erő van. Alig két rövid év alatt hány új lap keletkezett nálunk, s mily hamar gyökeret fogott és megizmosodott mind!

Miben van tehát az újságcikkeknek az a démoni vonzóereje? Azt hiszem, hogy mindenekelőtt abban a körülményben, hogy nagyon elevenek, a jelenből szakítottak. Nemcsak az események újdonságát értem; természetesen ez is vonz, és mindenesetre jobban érdekel, mint a história, ami volt, mert a hírlap nem a múlttal és nem is annyira a jelennel, mint inkább a jövővel foglalkozik. Bármely cikk bizonyos vonzerővel hat ránk, ha az újságokban olvassuk. A könnyű, úgynevezett újságstílus gyakran a legbonyolalmasabb kérdéseket, melyeket egyetemi tanárok katedráikon hiába feszegetnek, érthetővé és vonzóvá tudják tenni a nagyközönség számára. A hírlapok a közművelődés érdekében eddig is bizonyára többet tettek, mint a népszerű előadások és felolvasások.

Az újság vonzóerejének fő rugója azonban az őszinteség. Nem a feltétlen igazmondás magával ragadó erejét értem. A zurnaliszta sokszor bizony kénytelenségből és kedvetlenül is ír, nemegyszer saját meggyőződése ellenére is. Az újságolvasásnál az a tudat büvöl meg, hogy azt, amit olvasok, egy oly valaki írta, ki velem együtt él, sétál a korszón, rendel magának fröccsöt a vendéglőben, és a saját ügyemet mégis ördögös bűvészzel tudja a magáévá tenni. S ez majdnem mindég sikerül neki; sokszor ugyan nehezen megy, de csak addig, míg bele nem melegszik; s ha az első soroknál még kétkedik is az ügy igazságában, melyért lándzsát tör, biztos vagyok, hogy mire befejezi az írását, maga is hisz és kigyullad az arca. A vérbeli újságíró végtelen hajlékony, olyan, mint a Barnum cirkusz kígyótestű nője. S ennyiben igazán művész!

Ezért oly igéző a friss nyomdafesték szaga; ezért nincs semmiben oly hatalmas életerő, mint egy jól megírt újságcikkben.

Az újságíróban azonban soknak kell lenni a tudósból is. Értenie kell mindenhez. Az emberek veséjébe kell látnia. A helyzet felfogásához gyors ész, biztos ítélőképesség szükséges, hisz ő írja meg a politika fordulatait s leplezi le a cselszövéseket és a pártok sunyi fordulatait: ő a jelen krónikása, történetírója, akinek éppoly gyorsan és biztosan kell alkalmazni a történeti kritikát, mint a nyugalmas dolgozószobában író tudósoknak. Ő is tudós. S ha ez a kijelentésem mosolyt csal ajkaidra, kedves olvasóm, tudd meg, hogy nem mindenki bölcs azért, mert nagyképű.

Az újságírótól pedig semmi sem áll távolabb, mint a nagyképűség.

Fejtegetéseim során idejutottam. Azt hiszem, eléggé bebizonyítottam, hogy az újság korántsem oly megvetendő szellemi táp, mint azt feltüntetni szeretnék. Átfutjuk, elolvassuk és eldobjuk. Aztán pár perc múlva elfelejtjük. Ez azonban nem baj.

Sohasem törekedtem arra, hogy olvasmányaimat eszemben tartsam, mert meg vagyok győződve, hogy ami értékes, anélkül is lelkelem részévé hasonul, s ha nem, a megjegyzett és megtanult úgyis csak mint valami holt tömeg nyomja majd agyvelőmet. Felejtjük el, amit olvastunk! Tudom, hogy legkedvesebb költőimnek is ez lesz a sorsuk, jóllehet naponta forgatom őket; az azonban, mi bennök lényemmel egyező, szavaiknak, igazságaiknak eleven energiája, elolthatatlan átalakító csatornákat barázdál a szívémen. Ez áll minden könyvre s - az újságra is. Ne essünk tehát túlzásokba!

Az újság nemcsak a tartalmatlanok bibliája, hanem édesmindnyájunknak köztulajdona. Azt mondják, nincsen buzgóbb újságolvasó, mint Ibsen; a jelennek a drámaírója a jelen lapjaiból a jelen történetét és drámáját állítja össze. És én szilárdul állítom, hogy mindnyájan sok tartalmat, költészetet és mélységet találunk az újsághasábokon, ha figyelmesen olvassuk.

(Bácskai Hírlap, 1906. február 4.)

A modern napisajtó gonosz szellemei

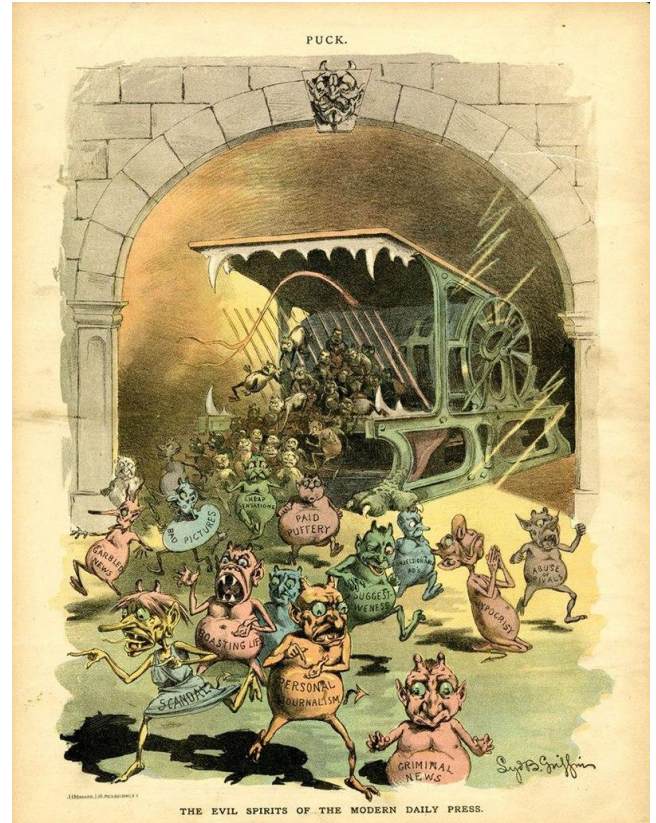
A fenti címmel jelentetett meg egy karikatúrát az amerikai *Puck* satirikus folyóirat majdnem 130 esztendővel ezelőtt (!), 1888. november 21-én.

Szerzője: Sydney B. Griffin (1854-1923).

A rotációs nyomdagépből kiözönlő "gonosz szellemek" olyan neveket viselnek, mint:

- Olcsó szenzáció
- Ellenfelek lejáratása
- Fizetett gúnyolódás
- Elfogultság
- Hazug dicsekvés
- Személyre szabott zsurnalizmus
- Botrány
- Bűnügyi riportok
- Előnytelen képek

Nihil novi sub coelo. Semmi sem új az ég alatt.

Németh Erzsébet

Tények helyett (rém)hírek

(részlet)

A *faktoid* kifejezést Norman Mailer amerikai író alkotta (1986), az ő meghatározása szerint: "a faktoid olyan tény, ami csak azóta létezik, amióta az újságokba bekerült". A "faktoid" olyan tényre utaló állítás, amelyre nincs bizonyíték, rendszerint nem is lehet, minthogy tény sincs, noha akként beszélnek róla. Ezt a jelenséget köznapian rémhíreknek vagy kacának nevezzük, a tömegkommunikációban rágalmazásnak, becsületsértésnek, gyanúsítgatásnak, a jó hírnév megsértésének, illetve rémhírek, pletykák és hallomásos hírként való közlésének.

A kérdéssel azért érdemes részletesebben foglalkoznunk, mert a "faktoid" mindennapos jelenség a politikában, a piaci és a nonprofit szférában egyaránt. Egyre-másra jelennek meg a különböző hamisított termékekre vonatkozó hírek, egyre gyakrabban kerülnek a médiumok érdeklődésének homlokterébe különböző igazi vagy álkorrupciós vagy rágalmazási ügyek.

Az ilyen esetekre vonatkozó tudományos kísérletek azon eredményei, melyek arra utalnak, hogy az emberek negatívabban ítélik meg a nyíltan és súlyosan vádolt közszereplőket, szervezeteket, nem meglepő. Figyelemre méltó azonban, hogy a cég/személy nevének pusztán kapcsolatba hozása negatív cselekményekkel – sőt ennek tagadása is – rontja a szervezet/személy megítélését, még hozzá nem sokkal kevésbé, mint a nyílt vádak (Csepeli, 1994). Egy "ártatlan" kérdés is, ami arra vonatkozik, hogy tett-e valami negatívát az illető cég, sokat árthat egy vállalat elfogadottságának. Lényeges még az is, hogy ezekben az esetekben a befogadók nem mérlegelik a hír, a gyanúsításforrását, tehát negatív hírt bármilyen státusú ellenfél sikeresen tud produkálni.

A magyar alapvicc, ami jól modellezi az álhírek természetrajzát, Kovácsról és a kabátlopásról szól. A történet szerint Kovácstól húsz évvel ezelőtt ellopták a kabátját, az akkori károsultat ma már mindenki csak úgy azonosítja, hogy: (enyhébb változat) "Ja, az a Kovács, aki kabátlopásba keveredett!", (erősebb változat): "Ja, a kabátlovaj Kovács!"

A rémhírek szívósak, hosszú életűek, szinte kiirthatatlanok.

Ahogy Mark Twain mondta: "A hazugság már félig megkerülte a földet, amikor az igazság még csak a cipőjét fűzi."

Ráadásul a visszautasítás és a cáfolat gyakran kudarcot vall, többnyire csak arra jó, hogy emlékeztesse az embereket a gyanúsításra (Böhm, 1990).

Karinthy Frigyes

A bosszús tudomány

Az ifjút, aki így szóba kerül, Krakauernek hívják, tegyük fel, foglalkozása újságírás. Egy napon Krakauernek, tegyük fel, nem volt témája, és írt egy nagy riportot a tudományegyetemről, amelyben kimutatja, hogy az egyetem tudósai, így meg így, ennyi meg ennyi, azért és ezért, – már ami egy újságírónak eszébe jut.

Az egyetem tudósai és tanárai megharagusznak Krakauerre. Már most hogy áll az ügy? Egy újságíró, ha haragszik valakire, megbosszulhatja magát, ugyebár, és mindenfélét kiír az illetőről az újságba. De mit tegyen egy tudós, akinek nem áll lap a rendelkezésére, amelyben megbosszulhatja magát Krakaueren, – csak a tudomány áll rendelkezésére?

Krakauer ezzel a kaján érzéssel feküdt le aznap, hogy a tudomány tehetetlen vele szemben. Édesdeden elaludt azt álmodta, hogy az egyetemi könyvtárban ül és tudományos könyveket olvas.

Az első könyv, ami a kezébe került, az egyetemi professzor nagy Világtörténelme volt. Főlényes mosollyal lapozgatott benne; de egyszerre megdermedt a szíve. Az egyik lapon a következő sorok álltak ritkítva: „V. Sámuel után a hellén trónra harmadik, vagy Disznófejű Krakauert akarták ültetni, de a koronázás előtt undorító betegséget kapott, mire a nép egy távoli szigetre száműzte. Ennek a szerencsétlen, félkegyelmű embernek a történetét csak most kutatták ki a tudósok...”

Krakauer gyorsan tovább lapozott, de vesztére. A szabadságharcról szóló fejezetben megint ott találta a nevét; mint tót hazaáruló szerepelt, akit Görgey akasztófával föbelövetett egy pincében, mert piszkos volt a gallérja. Ezt az adatot is mostanában fedezték fel a történettudósok.

Krakauer nagyon furcsán kezdte magát érezni. Gyorsan visszavitte a hétkötetes munkát és találmásra kikérte egyik neves tudósunk "Állatok világa" című munkáját: – hogy a 127-ik oldalon a következő sorok lángoljanak fel abban a percben, mikor kinyitotta: „... a lótetűknek ebbe a fajtájába tartozik még az úgynevezett büdös Krakauer, vagy Krakócza, amely kártékony nedveket bocsát ki magából. Petróleummal pusztítják kellemetlen szagára való tekintettel.”

Krakauer rémülten tette vissza a könyvet és továbbiakat kért ki, – rettenetes!

A „Sebészet kézikönyve” című nagy munkában egy „Carcinoma ventriculi, vagy cracauerinoma” fejezet tárgyalta egy borzasztó betegséget, melynek oka a sertés váladékában tenyésző apró kis cracauer-gomba.

Az „Analitika példatár”-ban a következő érdekes feladat: „Tegyük fel, hogy egy akkora golyót, amely egy krakk mennyiségű zabszalmát foglal magában, középen kettévágunk egy négy milliméter széles konyhakéssel, – feladat: 1. hány centiméter a gömb csonka átmérője; 2. ha a gömb négy centiméter széles, mekkora a térfogata; 3. ha a gömb Krakauer feje, hány pofon fér el az arcán?”

Végül a „Statiztika” című nagy munkában egy nagy fejezet foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mi az oka annak, hogy a K betűvel kezdődő nevek közt legtöbb a rablógyilkos, ezek közt vérfertőzésben és agygyöngeségben első helyen a Kra kezdetű, büntetett előéletben a Krakau kezdetű nevek állanak: – a Krakauer név vezet anyagyilkosságot elkövetett egyedek nevei közt.

Krakauer hörögre ébredt fel és visszaszívta a riportot. Azóta mélyen köszön, ha egyetemi tanár kerül az útjába.

Karinthy Frigyes: *Nevető Dekameron*

Kászoni Zoltán

Sajtóforgácsok

Még sajtószakemberi karrierem legelején több évtizedes tapasztalattal rendelkező kollegám is igyekezett beavatni a szakma titkaiba. Íme kettő az akkor kapott "aranyszabály"-tanácsaiból:

"Never believe it until they deny it." Vagyis, magyarul fogalmazva: „Ne higgy semmit -- csak akkor, ha megcáfolják.”

Vagy: "Not even the opposite of what they say is true." Vagyis: "Még az ellenkezője sem igaz annak, amit állítanak" (a politikusok, a sajtó, meg, persze, az időjárásjelentés). Könnyű volna tudni a holnapi időjárást, ha a fordítottja volna igaz...

***

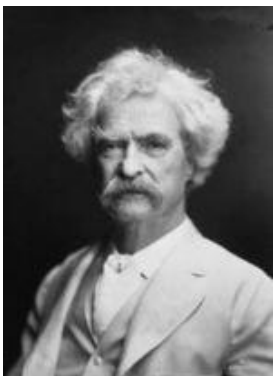
Irodám falán évekig ott lógott kifüggesztve egy remek Mark Twain idézet, nyomtatásban: "If you don't read the newspaper, you're uninformed. If you read the newspaper, you're misinformed." Magyarul: "Aki nem olvas újságot, az tájékozatlan. Aki olvas, az rosszul tájékozott."

***

És végül egy fiatalkori emlékem: húsvét előtt nagymamám ablakot szándékozott tisztítani, megkért tehát, hozzak neki újságot a városból. Úgymond, "Mert ablakot pucolni igazából csak újságpapírral lehet."

Vittem tehát neki egy „stósz” *Előré*t, ahogyan kérte. Ugyanis "stósz" kért, szerette a német eredetű szavakat...

-- „Miért ezt hoztad, drágám?! Ez nem jó semmire” -- füstölgött. "Azt még a szamár is tudja, hogy ablakmosásra csak az *Igazság* való!"

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala.

Nemes Nagy Ágnes versei

A titkos út

Hogyha most elindulok,
aztán balra fordulok,
egy kis útig, titkos útig
lábujjhegyen eljutok.

Egyik oldalt házak háta,
fal a másik oldalon,
és a lombok zöld szakálla
átömlik a kőfalon.

Nem jár erre senki, senki,
csak talán a Nem-tudom-ki,
az is akkor, hogyha kell,
kézenfogva Senkivel.

Messze innen utcalárma,
messze dong a kisvasút,
így bujik a –
pszt, pszt!
így lapul a –
pszt, pszt!
titkos
út.

A csiga

Húzgáltam egy kocsikát,
úgy kerestem a csigát.

Lassú állat a csiga,
betettem a kocsiba.

Jól húztam a kocsikát,
kocsiztattam a csigát.

Ne csak füvet, virágot,
lásson ő is világot.

Hány ujjá van?

Öt ujjá van gesztenyefa-
levélnek.

Öt ujjá van, mint a gyerek
kezének.

Öt ujjá van? Nem mind olyan.
Legtöbbjének hét ujjá van.

Öt ujjá,
hét ujjá,
hozzá még a hátulja.

Figyelő Figyelő Figyelő Figyelő

ELŐZETES

A **Bornemisza Péter Társaság** következő, márciusi rendezvényét 2018. március 4-én, vasárnap, d.u. 17:30-kor tartja. 6. Bécs, Capistrangasse 2/15.

Mátyás király emlékét hirdetett 2018-ra a magyar kormány

Mátyás király emlékét hirdet 2018-ra a nemzetpolitikai államtitkárság - jelentette be Potápi Árpád János, a magyar kormány nemzetpolitikai államtitkára 2017. december 4-i budapesti sajtótájékoztatóján. Az államtitkár azt is közölte: a Kárpát-medence magyarsága az emlékéhez kapcsolódva számos közös rendezvényt, konferenciát tart majd, kiállítást, illetve a fiataloknak történelmi versenyeket szerveznek. Gergely Balázs, a Mátyás király emlékév kapcsán létrehozott tanácsadó bizottság tagja, elmondta: feladata az erdélyi emlékező rendezvények támogatása, az idei Kolozsvári Magyar Napok (augusztus 19-26 -- már most, januárban, szinte minden hotelszoba foglalt!) tematikáját is majd ehhez igazítják, s a programban hangsúlyos jelleget kap a reneszánsz jelleg. Kolozsváron február 23-án és 24-én az Amaryliss Társaság szervezi meg az ünnepi rendezvényeket, szeptemberben pedig a 8. Hunyad Megyei Magyar Napok alkalmával Vajdahunyad is bekapcsolódik a rendezvénysorozatba. Mátyás Király 1443. február 23-án, tehát 575 esztendővel ezelőtt született, és 560 évvel ezelőtt lépett trónra.

Jó tudni! Ünnep- és szünnapok 2018-ban:

Ausztriában

január 1.	Újév
január 6.	Háromkirályok napja
április 2.	Húsvét hétfő
május 1.	Állami ünnep
május 10.	Urunk mennybemenetele
május 21.	Pünkösöd hétfő
május 31.	Úrnapja
augusztus 15.	Nagyboldogasszony
október 26.	Nemzeti Ünnep
november 1.	Mindenszentek
december 8.	Szűz Mária szeplőtelen fogantatása
december 25.	Karácsony
december 26.	Szent István ünnepe

Magyarországon

január 1.	Új Év első napja (hosszú hétvége)
március 15.	Nemzeti Ünnep (hosszú hétvége)
március 30.	Nagypéntek
április 2.	Húsvét hétfő (hosszú hétvége)
május 1.	Munka Ünnepe (hosszú hétvége)
május 21.	Pünkösöd hétfő (hosszú hétvége)
augusztus 20.	Államalapítás Ünnepe (hosszú hétvége)
október 23.	1956-os Forradalom Ünnepe (hosszú hétvége)
november 1.	Mindenszentek (hosszú hétvége)
december 24.	Szenteste
december 25-26.	Karácsony (hosszú hétvége)

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni /// Bankverbindung der Gesellschaft: Creditanstalt Bankverein,

A-1011 Wien, Schottengasse 6. BLZ: 11000 Konto Nr. 00207578600 IBAN: AT58110000207578600 SWIFT (BIC): BKAUATWW

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt